

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Sverige – Thailand; Tur & Retur

En kvalitativ undersökning av en svensk skola i Thailand.

Angelica Öijerstedt

Examensarbete 15 hp
Inom Lärande

Lärarytbildningen
Höstterminen 2010

Handledare
Ann-Kristin Boström

Examinator
Ellen Almers

SAMMANFATTNING

Angelica Öijerstedt

Sverige – Thailand; Tur & Retur

En kvalitativ undersökning av en svensk skola i Thailand.

Sweden – Thailand; There and back again

A qualitative case study of a Swedish school in Thailand.

Antal sidor: 28

Syftet med föreliggande studie är att studera en svensk skola utomlands och dess mellanstadieelevers och lärares upplevelser av den thailändska religionen. Uppsatsens frågeställningar:

- Hur upplever eleverna att de påverkas av att gå i en svensk skola utomlands?
- Hur beskriver lärarna att de arbetar med undervisningen i religion på en svensk skola utomlands?
- Hur upplever eleverna den thailändska religionen i skolan? Finns det några likheter eller skillnader, enligt lärare och elever, med svenska skolan hemma, när det gäller religionsundervisningen?

Resultatet av undersökningen visade att eleverna uppskattade den lärarledda tiden som de tyckte var möjlig i större utsträckning på skolan utomlands. Undersökningen visade även att lärarna upplevde att det fanns många likheter med religionsundervisningen i Sverige såsom kursplaner och ämnets innehåll medan de ansåg däremot att det som skiljde dem åt var möjligheten till mycket mer studiebesök och möjlighet till lärarledd tid på skolan i Thailand. Eleverna upplevde buddhismen på olika vis och med olika djup kunskap beroende på hur länge de varit på plats i Thailand.

Sökord: svensk skola utomlands, religionsundervisning, buddhism, Lpo94, Thaimout

Postadress

Högskolan för lärande
och kommunikation (HLK)
Box 1026
551 11 JÖNKÖPING

Gatuadress

Gjuterigatan 5

Telefon

036-101000

Fax

036162585

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
BAKGRUND	3
TIDIGARE FORSKNING	3
LPO94 OCH KURSPLAN FÖR SAMHÄLLSORIENTERADE ÄMNER	4
SVENSKA SKOLOR UTOMLANDS	4
SVENSKA SKOLOR I THAILAND	5
<i>Skolan</i>	5
<i>Skolans helårsverksamhet</i>	6
<i>Skolans semesterskolverksamhet</i>	7
<i>Skolans personal</i>	7
BUDDISMEN I THAILAND	7
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	12
METOD	13
VAL AV METOD	13
URVAL	13
GENOMFÖRANDE	14
BEARBETNING	14
ANALYS	15
FORSKNINGSETIK	15
VALIDITET OCH RELIABILITET	15
RESULTAT	17
PRESENTATION AV RESPONDENTERNA	17
TILL THAILAND	17
DEN THAILÄNDSKA RELIGIONEN	18
ELEVERNAS UPPLEVELSE AV HUR DE PÅVERKADES AV SKOLGÅNG OCH RELIGION	20
MOT RELIGIONSUNDERVISNINGEN I SVERIGE	21
SAMMANFATTNING	22
DISKUSSION	23
RESULTATDISKUSSION	23
METODDISKUSSION	25
FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	26
REFERENSER	27
BILAGOR	

Inledning

Idag blir det allt vanligare med människor som känner sig trötta och utarbetade på sina arbeten hemma i Sverige. Därför väljer många av dem att ta lite ledigt för att umgås med familjen. Här i Thailand kallar vi denna paus för en thaimout. (Intervju. Rektor på skolan. 2009-10-20)

Som ovanstående citat beskriver blir det allt vanligare att människor väljer att ta en paus ifrån den svenska vardagen för att kunna umgås med familjen i ett annat land. När familjen väl har tagit beslutet finns det en rad problem som måste lösas. Ett av dem blir automatiskt hur barnens skolgång ska se ut under vistelsen utomlands. För barnen blir livet därför annorlunda på många olika vis. De får en otrolig förmån att kunna se och bo i ett helt annat land, men ändå ha tillgång till svensk skola.

Medföljande barn kommer att bryta upp från sin trygga miljö och kastas in i en ny skolkultur, nya rutiner och nytt skolspråk. [...]De kommer att lära sig ett eller flera nya språk och få en ny syn på världen, men man ska inte glömma att de flyttar ut under sina mest formativa år då mycket händer i en ung människas liv och då vänskapsband ofta knyts för livet. (Sweaguiden, 2009)

Att påstå att barn inte påverkas av sin skolgång utomlands vore naivt. Denna typ av skolor har ofta andra förutsättningar och former, på gott och ont, än vad svenska skolor har i Sverige. Det kan tyckas att denna typ av skolgång har varit bortglömd eller icke existerande under många år men enligt rektorn på skolan blir det allt vanligare att varje grundskola eller gymnasium i Sverige har en eller flera elever som har studerat utomlands. Enligt rektorn och Sweaguiden (2009) får barnen en annan typ av förståelse för sin omgivning, människor och andra religioner. Då kommer frågan upp om det verkligen är så?

Under mina år i den svenska skolan, ifrån lågstadiet upp till högskolan har religion varit ett av mina absoluta favoritämnen. Det jag fann och fortfarande finner mest fascinerande är att se hur religioner påverkar människor på olika vis, även om de inte är troende. Därför var det inget svårt beslut att rikta ämnet mot religion när examensarbetet i lärande 3 skulle formges. Jag visste sedan innan att en av mina sista VFU:er skulle ske på en skola i södra Thailand och utifrån den vetskapen valde jag att sammanfoga min VFU med mitt examensarbete. Resultatet av det blev denna uppsats.

Syftet med föreliggande studie är att studera en svensk skola utomlands och dess mellanstadieelevers och lärares upplevelser av den thailändska religionen. Undersökningen bygger på intervjuer

av lärare och elever på skolan. Arbetet med denna studie har varit intressant och givande. Jag kommer att bära med mig många erfarenheter som kommer vara till nytta för mitt framtida yrke. Jag har även blivit mer ödmjuk och tacksam för olika typer av lärandesätt som kan användas vid religionsundervisningen i skolan och de förutsättningar som finns i dagens svenska skola som kan saknas på andra platser i världen.

Bakgrund

I följande avsnitt kommer tidigare forskning och Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet 94¹ presenteras gällande internationella perspektiv och kursplanen för religionskunskap i grundskola. Därefter följer buddhismen och religiösa, nationella högtider i Thailand. Anledningen till att dessa avsnitt finns med i uppsatsen är att de innehar grundläggande kunskap om vad som undersöks och vad respondenterna beskriver i undersökningen.

Tidigare forskning

Det finns lite tidigare forskning gällande svenska skolor utomlands. Den högsta typen av forskning jag funnit i Libris och via Högskolebiblioteket vid Högskolan i Jönköping är ett examensarbete på C-nivå med liknande typ av undersökning jag genomfört, men i större skala gällande en svensk skola i Beijing. Frieberg och Lundh (2007) ansåg att elever påverkas både positivt, främst i form av spänning i en annan kultur och negativt, främst i form av kulturkrockar av att gå i en svensk skola utomlands. Jag har inte funnit någon typ av avhandling inom ämnet.

Enligt DiVA (2009) finns det inga forsknings- eller studentpublikationer gällande svenska skolor utomlands vid Högskolan i Jönköping. Efter vidare sökningar har jag funnit ett examensarbete vid Högskolan för lärande och kommunikation som har anknytning till ämnet vilket är skriven av Back och Karlsson (2006). Arbetet behandlar hur individer påverkas av att bo i en annan kultur än sin originalkultur. De fann att deras respondenter, i detta fall eleverna vid en svensk skola i Spanien fick en annan typ av identitet än den svenska, de fick en spansk-svensk.

Det finns en del forskning gällande kultur och hur den påverka individens fortsatta utveckling. Heyman (1983) menar att världen har krympt genom olika typer av kommunikationsmedel. För individer som kommer till en kultur som för dem är främmande är det en omöjlighet att individerna inte påverkas av och påverkar den främmande kulturen. Denna typ av påverkning är däremot en process som kan vara smärtsam och den är tidskrävande. Stensmo (2007) tolkar den pedagogiske teoretikern Lev Vygotskij och hans teorier om komplextänkande i samband med kultur och dess omgivning. Vygotskij förklarar hur barn utvecklar sin identitet och även sin prestation i samklang med den omgivning de lever i. Människan är en varelse som styr och styrs av sin omgivning. Barns utveckling styrs av tankeförmåga, språk, mental och personlig utveckling och även miljö vilket inkluderar aspekter som religion. Det gör detta relevant för undersökningen då det

¹ Kommer under uppsatsens fortsatta gång benämnas med Lpo94

kan visa att eleverna påverkas eller inte påverkas av den religion de stöter på, i detta fall buddhismen.

Lpo94 och kursplan för Samhällsorienterade ämnen

I Lpo94 står det att skolans uppdrag är att förmedla ett internationellt perspektiv som är viktigt för att den egna verkligheten ska kunna ses ur en global kontext. Det är även viktigt att skolan förbereder för ett samhälle där kontakter som är landsöverskridande och kulturöverskridande är möjligt. Det står även i de mål som skolan ska sträva mot att varje elev utvecklar sin förmåga att tänka och formulera sig kring etiska ställningstaganden som grundar sig i elevens kunskap och personliga erfarenhet (Utbildningsdepartementet, 2006).

Skolverket (2009) menar att skolans mål när det gäller religionskunskapen är att förmedla ämnet på ett sådant sätt att eleven ska kunna reflektera över etiska, existentiella och religiösa frågor som rör dennes liv och vardag. Skolan ska även sträva mot att eleven utvecklar sin kunskap och förståelse för andra religioner och dess ömsesidiga påverkan på samhället, både i nutid och ur ett historiskt perspektiv. Skolan ska också arbeta mot att eleven blir medveten om likheter och olikheter mellan etablerade religioner och andra typer av livsåskådningar. Det är även skolans plikt att eleven ska få uppleva olika uttryck av estetik i ämnet såsom musik, dans, konst och att de även ska få möjlighet att ge uttryck för sin kunskap med den typen av uttrycksformer (Skolverket, 2009).

Enligt Skolverket (2009) ska eleven i slutet av årskurs 5 ha uppnått kriterier i ämnet religionskunskap. Eleven ska exempelvis kunna föra ett samtal med personliga reflektioner kring livsfrågor med utgång ifrån vardagssituationer eller med hjälp av medel som bilder, sånger eller texter från barn- och ungdomslitteratur. Eleven ska även kunna skildra och gestalta berättelser ifrån andra religiösa traditioner och de ska även känna till vad berättelserna betyder för religionen och de som tror på den.

Svenska skolor utomlands

Enligt Skolverket (2009) är den svenska undervisningen utomlands över 100 år gammal. Den första svenskundervisningen som fått statsbidrag blev ett faktum 1907 i Berlin, då i form av undervisning under eftermiddagarna. De som låg bakom det här initiativet var utvandrande svenskar. Undervisningens avsikt var att det svenska språket och kulturen skulle ha en aktiv fortlevnad i barnen till de utvandrande svenskarna (Skolverket, 2009). Efter en längre tid blev behovet av undervisning allt större och ett antal skolor etablerades på olika platser i världen. För att skolorna

skulle ha någon form av ansvarig inrättades en huvudman som var och är än idag en viktig del av utlandsskolornas verksamhet. Även om många skolor startar försvinner även andra. Orsakerna kan vara många, ett exempel på det är när ett svenskt företag som arbetar utomlands går med stora förluster i ett visst land eller en viss ort och för att trygga den ekonomiska framtiden väljer att flytta. Ett annat exempel är när ett lands infrastruktur på något vis blir labil vilket i sin tur kan äventyra familjer med barns säkerhet om de stannar kvar i landet.

Idag finns det svenska skolor över hela världen. Enligt Svenska Utlandsskolors Förening (SUF) (2009) finns det idag ungefär 30 skolor i Europa, Asien, Afrika och Sydamerika. Alla skolorna har undervisning i årskurs 1-6 och det är varierande om de har förskoleundervisning, Sofia Distans eller Värmdö gymnasium. De är distansskolor för högstadiet och gymnasiet. Eleverna får material och uppgifter med sig på sin utlandsvistelse för att sedan vara i ständig kontakt med en handledare i Sverige som tar emot frågor, material och även betygsätter eleverna. Vissa av de skolor som nämns av SUF, inklusive den skola som studien genomfördes på är inte kvalificerade till statsbidrag. Anledningen till att skolan inte kvalificerar sig till statsbidrag är på grund av att de pengar som genereras av svenskar i området inte återkommer till svensk ekonomi (Intervju. Rektorn på skolan. 2009-10-20).

Svenska skolor i Thailand

I dagsläget finns det två svenska skolor i Thailand. Enligt rektorn på skolan som studien genomfördes på är det högst ovanligt med två svenska skolor belägna på samma ö, än mindre i samma stad. Anledningen till det är att skolverksamheten började med denna skola för att sedan delas upp i två skolor, de två som existerar idag

Skolan

Studiens skola tar emot danska, norska och svenska barn. Skolan är ingen statligt styrd skola utan en privatägd skola. Skolans verksamhet är förlagd på två olika instanser; helårsskolan och semesterskolan. Helårsskolan bedriver sin verksamhet över hela läsåret medan semesterskolan bedriver sin verksamhet under högsäsongen för elever som inte stannar längre än fyra månader. Skolans verksamhet utövas genom den svenska läroplanen och de svenska styrdokumenterna men de har byggt upp en egen skolplan som är anpassad efter öns lokala förhållanden. Skolan hade under läsåret 09/10 elever ifrån förskolan upp till första året på Värmdö gymnasium.

Enligt rektorn genomsyras hela skolan av värdegrunden RAR.² RAR tar sin grund ur materialet Livsviktigt (se not 2) men är mer anpassad till den thailändska buddhismen och kulturen. Kimber (2004) menar att det är ett material som är till för att utveckla social och emotionell träning (SET) i skolan.

Rektorn förklarade vidare att mycket av skolverksamheten som drivs på skolan är åldersöverskridande i form av samarbets- och läraövningar.

Skolans helårsverksamhet

Förskoleverksamheten på skolan bedrivs enligt Lpfö98:s mål och riktlinjer. Det är även den enda delen av verksamheten där elever ifrån helårsskolan och elever ifrån semesterskolan blandas aktivt under läsåret. Förskolan är till för barn ifrån 3 år och uppåt. Skolan har även en förskoleklass som arbetar mer skolförberedande. Förskoleverksamheten strävar mot att varje elev får ett ökat intresse och en större medvetenhet gällande begrepp som mångfald. De strävar även mot att eleverna får möjlighet att upptäcka och utveckla just sina unika talanger. Förskoleverksamheten arbetar parallellt med skolans övriga verksamhet och är delaktiga i temaarbeten och storylines.³ När denna undersökning genomfördes hade förskoleverksamheten på skolan.

Skolverksamheten för årskurs 1-6 på skolan bedrivs enligt Lpo94:s mål och riktlinjer. Skolverksamheten arbetar tematiskt med storylines som pedagogisk modell med olika teman. Under hösten arbetar de med den thailändska kulturen, samhället och religionen. Under vårterminen riktas arbetet mer mot den thailändska naturen. Skolverksamheten strävar mot att varje elev får ökad kännedom runt begreppet mångfald. De strävar även mot att varje elev ska ta större ansvar för sina studier samt att de får möjlighet till att utveckla sina kunskaper ytterligare

Skolan har inget eget högstadium eller gymnasium som en svensk skola i Sverige kan ha. De bedriver handledning genom instanserna Sofia Distans för högstadielärover och Värmdö gymnasium för gymnasieelever. Denna del av skolverksamheten är till för de elever som befinner sig en termin eller mer på skolan, för övriga elever i åldrarna sker arbetet tillsammans med den ordinarie skolan hemma i Sverige. Lärarna på skolan bedriver ingen aktiv undervisning eller bedömning, med och av denna typ av elever utan har en vägledande roll, i enlighet med reglerna för dessa distansskolor. När denna undersökning genomfördes hade skolverksamheten nio elever på lågstadiet, fem elever på mellanstadiet och fem elever på Sofia Distans och Värmdö gymnasium.

² RAR står för Respekt för andra, Ansvar för mina handlingar och Respekt för mig själv

³ Storylines är en pedagogisk modell för att stimulera andra inlärningsmetoder hos eleverna.

Skolans semesterskolverksamhet

Semesterskolan är en del av skolan men därutöver bedrivs all verksamhet parallell. Denna del av skolan har egna lokaler och egna pedagoger. Den delen av skolan är endast öppen under en del av året, främst under högsäsongen vilket är november-mars. Semesterskolan är till för alla elever som har undervisning i årskurs 1-9 som stannar under en begränsad period, mellan 1-4 månader. Skolans uppdrag är att det ska märkas minimalt att de varit borta ifrån den ordinarie undervisningen hemma i Sverige. Eleverna har, ifrån sin ordinarie skola med sig mål, individuella utvecklingsplaner, uppgifter och material. Utifrån det materialet lägger sedan pedagogerna upp arbetets framfart. Semesterskolans mål är desamma som helårsskolan. När denna studie genomfördes hade skolverksamheten för semesterskolan inte startat utan den började i januari 2010. De elever som anlände innan dess och var en kortare period integrerade i helårsskolans klasser.

Skolans personal

Lärarna på skolan har minst fem års yrkeserfarenhet förutom att de är behöriga lärare. Samtliga lärare är svenska och har fått sin utbildning på en svensk högskola eller ett svenskt universitet. Bland övrig personal som är anställda av skolan finns det en skolchaufför, en matpersonal och en städerska. Rektorn på skolan leder verksamheten på både helårs- och semesterskolan och rapporterar till skolans ägare. När denna undersökning genomfördes fanns det fem pedagoger på helårsskolan och inga pedagoger på semesterskolan då dess verksamhet startar i januari 2010.

Buddismen i Thailand

Nationalencyklopedin (2009) hävdar att 95 % av Thailands befolkning är buddhister och buddismen är även landets statsreligion. Enligt Geels (2008) är en buddhist en person som tror på tre saker; Buddha, hans lära som även kallas Dharma och den buddhistiska församlingen som kallas Sangha.

Geels (2008) hävdar att den buddhistiska läran tar sin grund ur Siddharta Gautamas, Buddhas död. Siddharta var av kunglig börd och växte upp i kungapalatsets skyddade miljö. Under några tillfällen i sitt liv kom han i kontakt med olika typer av människor; en gammal, en sjuk, en död och en vandrande asket. Personerna kom att ha stor prägning på Siddhartas fortsatta liv. Vid 27 års ålder beslutade han sig för att lämna familj, fru och barn för att leva sitt liv i förkastelse. Under ett antal år vandrade han runt som asket men denna väg visade sig vara en återvändsgränd. Efter den erfarenheten beslutade Siddharta för att sätta sig ner under ett fikonträd för att få insikt i människan och hennes villkor på jorden. Han försatte sig själv i djup meditation och med meditationen kom insikt och därmed upplysning. Vid denna tidpunkt var Siddharta 35 år gammal och

han var ytterst tveksam om det han kommit till insikt om verkligen skulle förkunnas till mänskligheten. Den buddhistiska traditionen berättar hur guden Brahma uppmanade Siddharta till att förkunna det till mänskligheten. Brahma förklarade även för Siddharta hur viktigt det var att han förtydligade att alla levande varelser skulle visas medkänsla. Siddharta vandrade därefter runt i Indien i 40 år och predikade sin lära. Vid 80 års ålder dog han efter att ha tillkännagivit att hans lära, Dharma skulle vara vägledande för alla buddhister i hans församling, Sanghan. När Siddharta avled gick han in i den slutgiltiga nirvanan som endast kunde uppnås när en person befriats från kroppen.

Bodhi (2005) menar att Buddhas lära, Dharma inte ska ses som en filosofi eller någon auktoritär lära. Siddharta ansåg att det var mycket viktigt att människor fick testa de olika lärorna för att det handlade och handlar om att en person levde och lever på ett sätt som för honom/henne gjorde att han/hon kom eller kommer till insikt om hur världen och medvetandet är konstruerat. Enligt den buddhistiska människosynen kännetecknas livet av tre faktorer;

- Duhkha - lidandet eller otillfredsställelsen
- Anitya – föreställningen om att allt i livet är obeständigt och föränderligt
- Anatman – att det inte finns några bestående detaljer i människans personlighet.

De tre faktorerna gör att människan är kvar i det kretslopp som Siddharta kallar livet. Genom våra handlingar kan vi återfödas i fem olika skikt; som helvetesvarelse, som djur, som förfädersande, som människa eller som gud.

Nationalencyklopedin (2009) berättar om Buddhas församling, Sangha. Sanghans uppgift var att föra Buddhas läror vidare till nästa generation. Församlingen bestod av fyra grupper; munkar, nunnor, lekmanabröder och lekmannasystrar. Samtliga fyra gruppers mål var att nå befrielse från att återfödas. Att vara munk eller nunna innebar att man var en religiös expert och det gjorde i sin tur att de kunde accelerera och skynda på processen. Både då och idag gäller samma regler ifall man vill bli buddhistisk munk eller nunna. En pojke kan bli novis vid 8 års ålder genom att raka av sig håret och ta på sig den gula munkdräkten, med det visar han sin avskildhet ifrån världen. Vid 20 års ålder kan han bli fullvärdig munk. I Thailand är det brukligt att låta en pojke i familjen vistas en tid i tempel, som även fungerar som skola, som novis eller att någon av sönerna i familjen blir munk. Flickor under 20 år som är ogifta och kvinnor som varit gifta minst 12 år måste genomgå en prøvotid på två år innan de kan bli nunnor. Det som skiljer munkor och nunnor åt är att nunnornas liv styrs av fler regler än munkarnas. Det var svårt redan under Siddhartas tid att

få honom att acceptera nunnor men sedan han accepterat dem står munkar och nunnor som jämlikar när det gäller möjligheten att nå befrielse från kroppen. Att bli munk eller nunna var något som alla kunde bli men personen ifråga fick inte vara kriminell eller lida av en smittsam sjukdom. Munkar och nunnor skulle vara egendomslösa och inte inneha någon fast bostad. Men redan under tidiga år började kloster att uppföras där många bodde permanent. Munkar som vandrade förbjöds att vandra under regnperioden som i Asien är från juni-oktober, det är något som gäller än idag. Det fanns och finns heller inga krav på att man ska vara munk eller nunna hela livet. Allt Sanghan gjorde skulle ske i försakelsens tecken, såsom Buddha själv en gång levde. De löften som Sanghan ska infria är ofta negativt formulerade och att följa dem var övningar i försakelse. Det som de lovar regelbundet att avstå ifrån är de tio huvudlöftena som innebär att de försakar; dödande, stöld, könsumgänge, lögn, rusdrycker, sena måltider, dans och musik och skådespel, kran-sar, parfymer och vällukter, lyxsängar, guld och silver. De tio huvudlöftena har nästintill 200 olika detaljer nerskrivna i vad man kallar Patimokkha som läses ur vid ny- och fullmåne.

Enligt Bartholomeusz (2006) skiljer sig de buddhistiska högtiderna ifrån de kristna avsevärt. De thailändska buddhisterna firar inte påsk, jul och vårt traditionella nyår. Thailand har fler nationella högtider än vi i de kristna västerländerna. Deras högtidsdagar kan delas in i två kategorier; de religiösa och de som firar monarkin. Det finns även många religiösa högtider som firas av minoriteter eller på vissa lokala platser men de som kommer redogöras för är de som är nationella. De religiösa nationella högtiderna är:

- Songkran är det thailändska nyåret som firas den 1 januari för att landet ska vara i fas med västvärlden. Songkran är den högtid som är störst men även gladast i Thailand av de nationella högtiderna. Gamla saker som kläder och saker ur hushållet städas ut dagarna innan Songkran för att göra plats för nytt. Samtliga av familjens Buddhabilder tas ner och badas med välsignat vatten. Under Songkran kläs samtliga i familjen upp och offerar mat till munkarna i de lokala templen. Innan man klär de äldre i familjen håller de yngre familjemedlemmarna välsignat vatten på de äldres händer för att visa respekt. I södra Thailand firas det thailändska nyåret mer intensivt då befolkningen går ut på gatorna och slänger vatten på varandra. Denna ytterligare sed kom till för att gudarna skulle skänka jordarna mer regn.
- Plöjningsceremonin äger rum under den sjätte mån-månaden, vanligtvis i maj. Denna högtid är av yttersta vikt för landets bönder. Under denna högtid reser många människor ifrån landsbygden till huvudstaden Bangkok för att fira. Den thailändska kungen utser en

festivalledare innan själva ceremonin och en rad risplantor planteras innanför höga kravallstaket. Innan plantorna har satts i jorden drar oxar en helig plog dekorerad med olika färger och blommor. Tillsammans med ploget går ett följe som slår på trummor och blåser i snäckor, det för att ge ploget tur. Efter ploget utfodras oxarna med sju olika alternativ; risplantor, bönor, majs, hö, vatten, alkohol eller sesamfrö. Det alternativ som oxarna väljer att äta och dricka är också den vara som kommer vara riklig året därpå. Under själva ceremonin tas staketet ned för att ge plats åt massorna som enligt sed ska skynda in och förskansa en mängd plantor. När ceremonin är slut återvänder människorna hem med sina plantor för att plantera dem med den egna skörden.

- Loi Krathong äger rum under den tolfte mån-månaden, vanligtvis i november när fullmånen är. Under dagen görs olika typer av båtar av bananstammar och bananblad. Den smyckas därefter med blommor, ljus och rökelse (symbol för Buddhas lära) för att ägaren till båten sedan ska lägga i ett hårstrå, en nagel och en thailändsk baht (ett mynt) som ska bringa tur. Under kvällen när fullmånen syns tänds ljusen och rökelsen och sedan skickas båten ut till havs efter att en önskan har gjorts. Den vanliga seden är att det som ägaren till båten har önskat kommer att uppfyllas.
- Makka Bucha infaller vanligtvis vid fullmånen i den tredje mån-månaden, i februari. Denna högtid firas till minne av när Buddha upplyste 1250 munkar som hade samlats för att hörsamma honom. Oftast firas högtiden med att olika ljusevenemang som sker vid de lokala klostren.
- Phra Putthabhatmarknaden besöks av tusentals buddhister varje år i Saraburi. Buddha återvände till jorden flera gånger efter sin död som människa. Vid de tillfällena lämnade han relikier såsom fotavtryck i klippor eller andra avtryck i marken för att visa att han vilat där med sina lärjungar. Vid denna tidpunkt besöker många troende buddhister till det heliga fotavtryckets Tempel i Saraburi, efter det att de har besökt marknaden.
- Visakha Bucha är Buddhas födelsedag. Hans födelsedag infaller på den växande månens femtonde dag i sjätte mån-månaden. Det är även den dag då Siddharta blev Buddha och även den dag han dog. Firandet sker vanligtvis vid de lokala klostren.
- Asanha Bucha firas till minne av Buddha som person, hans lära och hans lärjungar. Buddha höll sin första predikan vid samma tidpunkt som denna högtid för över 2500 år sedan. Högtiden infaller vid fullmånen i den åttonde mån-månaden. Vid denna högtid är det av yttersta vikt att de buddhistiska reglerna efterlevs.

- Khao Phansa sker vid slutet av juli. Denna tradition innebär att alla blivande och nuvarande munkar stänger in sig i klostren under tre månaders tid. De tre månaderna kallas för Lenten-tiden. Seden innebär att familj och vänner ska samlas för att se på när de unga männen rakar sina huvuden, avger sina munklöften och därmed blir munkar.
- Thawt Kathin är den sista månaden i Lenten-tiden. Under denna högtid tar de nyinvidgade munkarna på sig de sedvanligt orangea dräkterna.

Syfte och Frågeställningar

Syftet med föreliggande studie är att studera en svensk skola utomlands och dess mellanstadieelevers och lärares upplevelser av den thailändska religionen. Uppsatsens frågeställningar är:

- Hur upplever eleverna att de påverkas av att gå i en svensk skola utomlands?
- Hur beskriver lärarna att de arbetar med undervisningen i religion på en svensk skola utomlands?
- Hur upplever eleverna den thailändska religionen i skolan? Finns det några likheter eller skillnader, enligt lärare och elever, med svenska skolan hemma, när det gäller religionsundervisningen?

Metod

Nedan presenteras undersökningens val av metod, urval, genomförande, bearbetning, analys forskningsetik samt reliabilitet och validitet.

Val av metod

Denna uppsats bygger på kvalitativ metod och är genomförd med forskningsintervjuer. Enligt Bryman (2002) är kvalitativ forskningsmetod fokuserad på ord vid analysen av den insamlade datan till skillnad från kvantitativ forskningsmetod som är fokuserad på siffror. Han menar vidare att det är de intervjuades tankar och åsikter som är det centrala i studien vilken kan vara svårt att mäta med en kvantitativ forskningsmetod. Utifrån syfte och frågeställningarna sökte jag en djupare förståelse för elever och lärare upplever hur skolan och den thailändska religionen sammanfogas och därför ansåg jag att intervjuer var den metod som kunde ge svar på det jag sökte. Bryman (2002) redogör hur intervjuer, till skillnad från enkäter eller observationer ger mer detaljerade svar där jag som intervjuare kunde vara flexibel och följa den riktning som svarens gavs. Även Kvale (1997) beskriver hur förståelsen av ämnet blir bredare och djupare genom intervjuer.

I undersökningen använde jag mig av intervjufrågor som var utformade på ett sätt som gav svar på mina frågeställningar, något som Bryman (2002) beskriver. Bryman säger att frågorna inte ska vara allt för specificerade utan vara öppna för att det inte ska begränsa intervjuarens alltså min uppfattning av datainsamlingen. Enligt Bryman kallas denna typ av intervjuer för semistrukturerade. Det som var viktigt under intervjuerna var att frågorna blev flexibla med anledning av möjligheten till följdfrågor.

Urval

Valet av skola där undersökningen genomfördes gjordes enligt ett bekvämlighetsurval, som Bryman (2002) beskriver är ett urval som baseras på tillgänglighet. Undersökningen genomfördes på den skola där jag hade min verksamhetsförlagda utbildning⁴. Innan kontakten med eleverna knöts söktes rektor på skolan upp för att ett missivbrev skulle skickas ut till samtliga elevers målsman (se bilaga 1) för att få deras tillstånd till intervjuerna. I missivbrevet och i tidigare dialog med lärarna på skolan framkom möjligheten för samtliga respondenter att vara anonyma. Ett bekvämlighetsurval gjordes därefter av lärarna på skolan, de som intervjuades var rektorn och klassläraren. Ytterligare ett bekvämlighetsurval gjordes därefter av eleverna som skulle intervjuas.

⁴ Kommer under uppsatsens fortsatta gång benämnas med VFU

Frågorna (se bilaga 2 och 3) som utformades till intervjutillfällena var uppdelade på ett sådant sätt att respondenterna först fick bidra med bakgrundsinformation till varför de flyttade till Thailand, hur det var att bo där och hur de trivdes. Detta gjordes för att göra respondenten mer bekväm i intervju, något som Bryman (2002) beskriver genom att intervjuaren ställer frågor i början av intervju som respondenten inte behöver begrunda någon längre tid över. Därefter följde de frågor som skulle belysa respondenternas uppfattningar kring studiens tre frågeställningar. De frågorna gällde kunskapen och inställningen till buddhismen, inställningen till skolan, likheter och skillnader med religionsundervisningen i Sverige och hur lärarna uppfattade att skolan arbetade mot den thailändska religionen. Utöver dessa frågor fanns några frågor som visade sig vara intressanta men som inte uppfyllde någon frågeställning och dessa var hur eleverna upplevde språket, om de talade någon thailändska, om de hade några thailändsktalande vänner och för lärarna om det fanns några likheter eller skillnader mellan att arbeta på en skola i Thailand och en skola i Sverige.

Genomförande

Innan undersökning genomfördes gjordes en pilotintervju (Bryman, 2002). Det gjordes för att kunna se om intervjufrågorna var utformande på ett sådant vis att de går att förstå utan missförstånd. Intervjuerna som genomfördes enskilt med varje elev var beräknade att ta ungefär tjugo minuter vardera och var förlagda i lärarnas arbetsrum för lärarna och i elevernas klassrum för eleverna. Kvale (1997) anser att det är viktigt att skapa en välbalanserad och harmonisk stund under intervjun för att respondenten, den som intervjuas, ska kunna känna sig trygg och därmed ha en öppen inställning. Intervjuerna, var som redan nämnts, semistrukturerade och respondenten gavs chanser att komplettera sina svar. Om eventuella frågor uppkom under efterarbetet av intervjuerna ställdes frågan till respondenterna ifall de kunde finnas tillhands via mail. Kompletterande frågor för att få djupare svar på vissa frågor ställdes till respondenterna via mail.

Bearbetning

Intervjusvaren antecknades på papper allteftersom intervjun pågick. Därefter transkriberades det insamlade materialet för att göra bearbetningen lättare och för att underlätta sammanfattningen av materialet behandlades materialet med olika typsnitt i datorn för kategorisering av datan. Varje kategorisering fick en bokstav för att se vilken kategori som hörde till vilken text. Trost (2005) beskriver en liknande metod med färgpennor och numrering som effektiv men då det insamlade materialet transkriberades i datorn var denna variant naturligare.

Analys

I bearbetningen av respondenternas svar på intervjuerna delades frågorna in i olika huvudområden och underrubriker. Dessa huvudområden och underrubriker var:

- **Till Thailand**
 - Bakgrundsfakta om respondenterna
 - Varför de flyttade till Thailand
 - Upplevelsen av att bo i Thailand
- **Den thailändska religionen**
 - Skolans anpassning till buddhismen
 - Upplevelsen av det första mötet med buddhismen
 - Kunskapen om buddhismen
 - Uppfattningen om buddhismen
- **Elevernas påverkan av skolan och religionen**
 - Upplevelsen av skolan
 - Upplevelsen och kunskap av det thailändska språket
 - Thailändare i umgängeskretsen
 - Lärarnas uppfattning av elevernas påverkan
- **Mot religionsundervisningen i Sverige**
 - Likheter med religionsundervisningen i Sverige
 - Skillnader med religionsundervisningen i Sverige

Resultatet presenterades i beskrivande text med belysande citat.

Forskningsetik

Samtliga namn i studien är fingerade med anledning av elevernas önska om konfidentialitet. Lärarnas namn har ersatts med titlar och avslöjande detaljer har avidentifierats. Kvale (2005) anser att detta är en förutsättning för att garantera studiens anonymitet. Innan studien genomfördes skickades även ett missivbrev ut till elevernas målsman, som redan nämnt, för att verkligen få deras tillstånd att eleverna fick delta i studien då det anses som praxis i forskning där barn under 15 år är med att ha målsmans tillstånd (Bryman, 2002).

Validitet och reliabilitet

Enligt Bryman (2002) handlar validitet och reliabilitet om relevans och pålitligheten i undersökningens metoder. Validitet innebär undersökning av metoden i förhållande till en studies syfte.

Undersöks det som studien utger sig för att undersöka? En låg validitet kan exempelvis bero på att intervjufrågor är utformade på ett sådant sätt att de kan misstolkas (Trost, 2005). Jag ansträngde mig för att utforma intervjufrågorna koncist och begripligt och gav även utrymme för att följa upp och klargöra respondenternas svar både under intervju och efter i form av mailkontakt. En studies reliabilitet innebär att metoden går att säkerställa genom att den ger samma resultat vid ett annat tillfälle. Det kan sakna relevans vid kvalitativ forskning.

Resultat

Här presenteras resultatet utefter de teman som har utarbetats med utgångspunkt från undersökningens material.

Presentation av respondenterna

Mellanstadiet innehöll fem elever varav fyra, det var två tjejer och två killar, var i den åldersgrupp som var inom ramen för denna undersökning.

De som deltog i undersökningen var skolans rektor och eleverna som deltog i undersökningens klasslärare. Rektorn har haft den tjänsten på skolan i fyra år. Dessförinnan har hon arbetat i många år i skolan, varav hälften var som språklärare mot högstadiet och gymnasiet och hälften som rektor på en skola i Sverige. Klassläraren hade arbetat i 1,5 år som klasslärare för mellanstadiet på skolan. Hon har sedan tidigare många års erfarenhet av den svenska skolan som mellanstadie- och högstadielärare med rätt att undervisa i samhällsorienterade ämnen, matematik, naturorienterade ämnen och idrott.

Då några av eleverna ville vara anonyma i undersökningen har samtliga av elevernas namn bytts ut och ersatts av fingerade namn. Den ena av tjejerna, Ronja var i Thailand under en kortare period för att därefter återvända till Sverige igen. Den andra tjejen Ophelia hade varit på ön kortare period än Ronja och skulle stanna i sex år med sin familj. Tommy hade bott på ön vid flera tidigare tillfällen, samtliga av dem halvårsvis. Erik var den av eleverna som bott längst på ön, sedan några år tillbaka.

Till Thailand

Jag var en av dem som sa att jag var nöjd med mitt jobb hemma, jag skulle aldrig byta bort min tjänst mot en annan för att jag trivdes så bra. Men när jag kom ner hit och fann att jag mädde så väl i detta paradiset blev jag helt enkelt kvar. (Intervju. Rektorn på skolan. 2009-10-20)

Båda lärarna på skolan ville ha en omväxling ifrån sina tjänster hemma i Sverige. Klassläraren var trött på att uppfostra barnen i stället för att lära dem. Hon ogillade starkt den roll som läraryrket hade fått de senaste åren då hon ansåg att lärarna inte undervisar längre utan uppfostrar andras barn och därför ville hon ha omväxling. Båda två hade i många år drömt om att söka tjänster utomlands men det blev ingen realitet förrän på 2000-talet. Under intervjutillfällena berättade lärarna att de trivdes mycket bra i Thailand. Rektorn ansåg att livet var enklare än hemma i Sverige på grund av att det inte finns några måsten på samma sätt. Klassläraren berättade hur *Thaimouten* har

fått henne att bli mer avslappnad och att hon har återfått glädjen för läraryrket. Hon motiverade det med att hon hade mer tid för varje elev på klasserna var mindre och att hon därför kände att hon räckte till mer.

För att få en bild av elevernas bakgrund innan de kom till Thailand frågades de varför de hade flyttat dit och vad de tyckte om att bo där. Detta kunde vara av vikt för studien då elevernas attityder till vistelsen eventuellt kunde förklara vad de ansåg om andra saker som hörde landet till i detta fall religionen. Samtliga fyra elever beskriver hur deras *Thaimout* började som en semester där vårdnadshavarna avgjorde att de skulle åka men för vissa blev det en livsstil. Eriks vårdnadshavare började med en semester men sedan startade hans pappa ett företag i Thailand som riktade sig mot skandinaver och de har därför blivit kvar. Detsamma gällde Tommy, vars målsmän ville resa utomlands under en längre tid och valet föll på Thailand. Därefter har de fortsatt att komma tillbaka varje år, sex månader i Thailand och sex månader hemma i Sverige. Ophelias föräldrar ville ha ett avbrott ifrån den svenska vardagen, åkte till Thailand och har sedan valt att stanna där på obestämd framtid. Ronja beskrev hur hennes pappa har föräldraledighet kvar att ta ut och att hela familjen kom överens om att åka till Thailand som en kul grej. Tre av eleverna, Tommy, Ophelia och Ronja ansåg även att de trivdes bra i Thailand, mest på grund av att det var varmt klimat och härligt att få umgås med familjen. Erik var den elev som längtade hem till Sverige, han tyckte sig vara trött på Thailand och trodde att det berodde på att han hade bott där under en längre tid. Erik tyckte även att det låg en problematik i att han var en av de få elever som stannade varje år, han var tvungen att lära känna nya kompisar varje läsår.

Den thailändska religionen

När intervjutillfällena började behandla området om hur den svenska skolan anpassade sig till den thailändska religionen berättade rektorn att skolan inte anpassar sig i någon större utsträckning men att de däremot arbetade med medvetenhet. Hon beskrev hur skolan arbetade utifrån de thailändska högtiderna med olika teman mot den thailändska kulturen och religionen utifrån storylines (se not 3). De använder sig även av RAR (se not 2). Enligt rektorn har skolans ledning tagit fram RAR ifrån materialet Livsviktigt för att anpassa det mot den thailändska religionen med anledning av att de vill ha den inverkan på skolan. Klassläraren berättade i sin intervju om det utbytet de har varje år med en thailändsk skola belagd på samma geografiska plats och att de gjorde mycket studiebesök i templet som låg geografiskt nära skolan. Skolan erbjöd även eleverna på helårsskolan 30 thailändska lektioner/läsår. De barn som gick på semester skolan fick lära sig mer vardagliga ord och fraser, mest på grund av att de var på plats under en kortare period.

När elevernas skulle beskriva sitt första möte med den thailändska religionen var det tre av dem, Erik, Ronja och Tommy som ansåg att de inte hade något direkt minne av den. De beskrev den thailändska kulturen i form av skildringar av människors sätt och språk. Ophelia berättade om sitt första minne av en buddhistisk munk på flygplatsen i Bangkok som tog emot gåvor av flygpersonalen, som sitt första möte med den thailändska religionen. När frågorna berörde elevernas kunskap av buddhism var svaren spridda. Ronja och Ophelia tyckte sig inte veta mycket om buddhismen utan diskuterade mer hur thailändarna är mot västerlänningar. Tommy nämnde några thailändska högtider såsom Loi Krathong och Makka Bucha.

Buddha hette egentligen Siddharta ifrån början, innan han blev Buddha. Han hade många lärjungar när han levde och predikade om hur människan skulle leva på jorden och vara mot varandra. Han hade också en masas regler över hur man skulle vara som person. (Intervju. Tommy. Elev skolan. 2009-11-02)

Erik var den av eleverna som hade mest kunskap om buddhismen och nämnde många högtider, främst det buddhistiska nyåret, Loi Krathong, Khao Phansa och Thawt Kathin där noviserna stängs in i klostren för att sedan bli munkar, tre månader senare. Han nämnde inte alla högtiderna vid deras exakta namn men förklarade vad de innebar för buddhisterna.

Siddharta var egentligen en son till en kung. Han levde i mycket lyx men bestämde sig för att lämna allt för att kunna meditera över livet och dess mening. Siddharta sa att det fanns tre olika saker som var viktiga för buddhister. Det var att människan skulle se till livet som något som man led av för att komma vidare och att allt i livet går att ändra och att vi som personer inte har några speciella personliga saker som sitter fast. (Intervju. Erik. Elev på skolan. 2009-11-02)

Erik berättade även kortfattat om hur buddhister blir munkar och nunnor i Thailand (ur Sanghan). Erik ansåg att hans kunskap berodde på att han varit med vid flera tillfällen när skolan hade gjort studiebesök och att han var med om samma typ av storyline varje år.

Jag börjar bli trött på att vara med om samma saker varje år. Det var kul de första gångerna och jag lärde mig jättemycket men nu kan jag det. Gud, jag tycker att det är så trist att vara med varje år och inte få reda på något annat än det jag redan kan. (Intervju. Erik. Elev på skolan. 2009-11-02)

Anledningen till att Erik var så trött på studiebesöken var att han kände en slags frustration över att det aldrig lades någon energi på hans undervisning. Han ansåg att det fanns annat han kunde göra, sådan som lärarna inte lade någon energi på utan allting fokuserades på de elever som var nyanlända.

Utöver elevernas kunskap om buddhism ansåg de att buddhismen var en bra och en tolerant religion.

Om jag hade varit något annat än kristen så hade jag velat vara buddhist. De har ett sätt som är så lugnt och de tror på Buddha. Jag gillar framförallt att se på när munkarna mediterar och jag skulle vilja lära mig det. När jag blir vuxen vill jag bli buddhist. (Intervju. Ophelia. Elev på skolan. 2009-10-22)

Ophelia var den av eleverna som tog intervjun till ytterligare ett djup då hon lade till sig själv som faktor när det gällde buddhismen som religion. Hon ville själv bli buddhist på grund av religionens stillhet och harmoni. Ophelia förklarade sedan att anledningen till att hon vill bli buddhist är att hon inspirerats av buddhismen främst för att hon tycker att thailändarna som bor vid skolan och vårt hem ”är så lugna och de verkar ju tycka om allt och alla och mamma säger att det är för att de är buddhister” (Intervju. Ophelia. Elev på skolan. 2010-01-27) Hon beskrev även att de har läst om det i skolan och besökt olika buddhistiska platser. Hon tyckte att det var spännande med en annan form av skolgång som levandegjorde religionen på ett annat sätt.

Elevernas upplevelses av hur de påverkades av skolgång och religion

Lärarna fick frågan om hur de trodde eleverna påverkades av att gå i en svensk skola utomlands. Rektorn var av den åsikten att eleverna fick en unik inblick i en annan kultur vilket medförde att de fick en större förståelse för människors olikheter men deras lika värde. Hon tyckte även av erfarenhet att eleverna växer mycket på kort tid. Klassläraren tyckte att familjernas personliga inställning till skolan spelade stor roll. Om familjen lämnade barnen på skolan för att själva få lediga stunder avspeglades det snart på elevernas inställning till skolan. Delaktighet och intresse inom familjen för barnets skolgång avspeglades på ett annorlunda sätt hos eleven. Hon uppfattade att de flesta trivdes på skolan och mådde bra av att gå i mindre grupper. Hon pratade även om att det kunde vara nyttigt för elever att komma ifrån de roller och eventuella stämplatser de har fått i skolan hemma och få en nystart någon annanstans.

Tommy, Ophelia och Ronja var av åsikten att de tyckte att skolan var bra i Thailand, mest på grund av den tid de kan få med läraren om de behövde det. Ronja var inte förtjust i skollunchen utan var av den åsikten att skollunchen var bättre i hennes hemkommun. Erik ansåg att det var mindre bra att gå i skolan i Thailand. Han saknade vad han själv kallade en riktig skolgård men tyckte också att det var bra att han fick mycket hjälp av läraren när han behövde det.

När ämnet behandlade hur eleverna påverkades av den thailändska kulturen i form av språk och vänner var Erik den som hade mest erfarenhet av språket. Han ansåg att han kunde relativt mycket vardagliga fraser, siffror och färger. Erik menade att det berodde främst på att skolan hade thailektioner under högsäsongen och att han levde i en miljö där det var viktigt att kunna lite för att göra sig förstådd. Det på grund av att alla thailändare inte pratar lika bra engelska som

västerlänningarna gör. Tommy kunde relativt mycket thailändska, både färger och siffror och även en del vardagliga fraser. Ophelia och Ronja kunde räkna på thailändska och de flesta färgerna, utöver det kunde de säga hej och tack. Ronja trodde att det berodde på att de inte hade varit där under en längre period utan att det infinner sig allteftersom. Samtliga fyra elever tyckte att det thailändska språket var svårt då varje ord har fem olika uttalsätt. Tommy berättade att ett ord kan ha fem olika betydelser beroende på hur en person uttalar det. Han ansåg även att det gör att språket blir förvirrande och svårt att lära sig. Det var ingen av eleverna som hade några thailändsktalande vänner utan de barn de umgicks med som inte hade samma nationalitet var främst européer i form av danskar, norrmän eller briter. Ophelia trodde att det berodde på att många thailändare pratade dålig engelska och att det gör det svårt att göra sig förstådd. Eleverna verkade vara av åsikten att det var viktigt att thailändarna pratade bra engelska med dem men det var däremot ingen som reflekterade över att det var de som invandrade i deras land och kultur och att ansvaret låg på dem att lära sig prata deras språk. Detta såsom det är invandrares ansvar att lära sig svenska och inte vårt ansvar som svenskar i Sverige att lära sig invandranas språk.

Mot religionsundervisningen i Sverige

När intervjuerna gled in på likheter och skillnader gällande religionsundervisningen i en svensk skola i Thailand och en svensk skola i Sverige berättade lärarna att kursplanerna och styrdokumentet är desamma som i Sverige. De stora skillnaderna var de resurser som fanns att tillgå på plats i Thailand. Religioner kunde levandegöras på ett annat sätt i och med att det fanns inom ett lagom stort geografiskt område. Exempel på det var:

- Kristendomen: en kyrka byggdes upp på skolgården och eleverna fick uppleva en gudstjänst med den svenska prästen ifrån Svenska Kyrkan som var stationerad i Thailand.
- Islam: som levandegjordes genom att eleverna fick göra ett studiebesök i en moské som var förlagd på ön där de fick vara med om en bönestund och även när bön ropades ut i minareten.
- Buddhism: där eleverna fick göra ett studiebesök i ett tempel tillsammans med en thailändsk munk som berättade om sitt liv och demonstrerade även meditation som eleverna fick testa på.

Hon beskrev även en ceremoni som sker vid varje läsårs start när buddhistiska munkar kommer till skolan och välsignar den. Klassläraren förklarade även att de storylines som de arbetar med varje termin är riktad mot den thailändska religionen på höstterminen. Utöver det uppmärksammade skolan thailändska högtider.

När frågan ställdes till eleverna tyckte Erik att innehållet var enhetligt med skolan hemma i Sverige. Det han ansåg var den stora skillnaden var att alla arbetade åldersintegrerat i klassrummet även om de höll på med religion arbetade de med olika delämnena inom det. Tommy ansåg att religionsböckerna var likadana i Thailand som i hans klass, i Sverige. Den stora skillnaden som Tommy tyckte sig se var att de läste mycket mer buddhism i Thailand än vad de gjorde hemma i Sverige. Han trodde det berodde på att skolan var tvungen att anpassa sig på ett annat sätt där.

Sammanfattning

I resultatet kan det utläsas att många av eleverna beskriver att de påverkas på ett positivt sätt av att gå i en utlandsskola främst där mindre arbetsgrupper och mer lärarledd tid var i fokus och de utvecklades både socialt och skolmässigt. Detta kan jämföras med Erik som tyckte att lärarna inte lade någon form av energi på att finna alternativ undervisning för honom utan att han i stället fick vara med på samma typ av storylines och studiebesök varje år. Han ansåg att all energi lades på de nyanlända eleverna. Erik började tröttna på denna typ av skolform, mycket på grund av att han hade hemlängtan till Sverige och att han var tvungen att byta kompisar varje år. Det kan tyda på att denna typ av skolform kan bli svårt för elever som bor på samma ställe permanent om det inte finns andra elever i samma typ av situation att relatera till.

Skolan är en svensk skola som arbetar efter de styrdokument som Skolverket har fastslagit. Den stora skillnaden gällande religionsundervisningen som finns mot en svensk skola i Sverige är att den finns i sin geografiska form i en buddhistisk miljö i Thailand. Det sätter även spår i skolans arbetssätt, inte bara i religionsundervisningen. Rektorn ansåg att skolan inte anpassade sig i någon större utsträckning när det gällde den thailändska religionen men berättade att skolans värdegrund RAR är utvecklad utifrån materialet Livsviktigt men format av buddhistiska tankar för att eleverna ska få större förståelse för de buddhistiska grundtankarna. Skolan arbetar även med de thailändska religiösa högtiderna och firar dem även många gånger på ett buddhistiskt vis.

De elever som varit i Thailand under en relativt kort period visste inte mycket om den thailändska religionen. Erik och Tommy som vistats i Thailand under längre perioder visade stora kunskaper när det gällde Siddharta Gautamas liv och även dennes påverkan på buddhismen. De berättade även om en del religiösa thailändska högtider. Erik var den elev som visste mest om den buddhistiska läran. Samtliga elever upplevde även buddhismen som en fridfull och harmonisk religion och Ophelia gick långt med att säga att hon själv ville bli buddhist främst med anledning av att hennes mamma berättade för henne att anledningen till att thailändarna som är runt dem är

lugna beror på att de är buddhister.⁵ De delarna av resultatet tyder på att de elever som bott och gått längre på den svenska skolan i Thailand har ansenliga kunskaper gällande buddhismen. Mycket av resultatet tyder på att det är skolans förtjänst att eleverna innehar denna kunskap. De främsta likheterna som fanns när det gällde religionsundervisningen var att skolan i Thailand arbetade efter samma styrdokument som skolan i Sverige gjorde. Det var ingen överraskning i och med att det var en svensk skola. En annan likhet som både lärare och elever beskrev var ämnets uppbyggnad. Religionsundervisningen tog sin utgångspunkt ur kristen religion, traditioner och högtider. Den stora skillnaden som fanns när det gällde ämnet var den typ av visualisering som gjordes av religionerna. Enligt kursplanen för religionskunskapen för grundskolan är det skolans mål att förmedla ämnet på ett sådant vis att eleverna reflekterar över etiska, existentiella och religiösa frågor. Eleven ska även få utvecklade kunskaper när det gäller likheter och skillnader inom andra religioner och andra typer av livsåskådningar. Rektorn menade på att detta åskådliggjordes. Kristendomen levandegjordes genom att en kyrka byggdes upp på skolgården och den svenska prästen som var stationerad i Thailand ifrån Svenska Kyrkan höll gudstjänst. När det gällde islam fick eleverna vara med under en bönestund inne i moskén och även följa med upp till minareten när olika böner ropades ut över ön. Buddhismen tog sin form i ett besök till ett närliggande tempel där en munk fick förklara hur livet för dem tog sin form.

Diskussion

Diskussionen är disponerad på följande vis att resultatdiskussionen tas upp först och därefter diskuteras metoden som användes i denna undersökning. Därefter kommer förslag på vidare forskning.

Resultatdiskussion

Syftet med föreliggande studie är att studera en svensk skola utomlands och dess mellanstadieelevers och lärares upplevelser av den thailändska religionen.

Enligt rektorn och Sweaguiden (2009) får barnen en annan typ av förståelse för sin omgivning, människor och andra religioner när de vistas i Thailand på detta sätt. Jag finner få data som styrker detta i undersökningens material. Eleverna har utvecklat en större kunskap om buddhismen, det kan tydas av svaren, men att eleverna skulle ha fått en annan typ av förståelse för omgivning och människor är inte något som jag funnit även om lärarna är av den uppfattningen.

⁵ Det kan poängteras att en stor del av befolkningen som bor runt skolans område är muslimer.

Jag kan inte heller finna att eleverna upplevde att de utvecklade någon högre form av förståelse än elever som går på en svensk skola i Sverige även om förutsättningarna är annorlunda. Däremot så tyder mycket på att eleverna upplever att de påverkas mycket av sin omgivning i Thailand. Resultatet pekar på att inte alla elever anser att de påverkas positivt av att vara utomlands under en längre period. Elever som Erik blir en realitet för vissa av skolorna utomlands för att föräldrarna stannar under en så lång period. Erik ansåg själv att han började tröttna på skolan och tyckte sig vilja ha beständiga vänner som inte lämnade honom i slutet av terminen. I en aspekt går Erik miste om de barndomskamrater vi andra har knutit an till under vår tidiga skolgång. Barndomskamrater som vi kanske minns med både glädje och ilska, men vi minns dem i alla fall. Erik försökte vid ett flertal tillfällen beskriva några av de vänner han träffat under åren men han tyckte själv att det var mycket rörigt och blandade ihop dem. Majoriteten av eleverna som stannade en kortare period var av åsikten att de tyckte att det var en spännande period, en period som de var lyckligt lottade över att ha.

En annan intressant aspekt som framkom i studien var elevernas önskan att thailändarna skulle lära sig mer engelska för att de skulle vara mer lättförstådda. Enligt Back och Karlsson (2006) påverkas en person av att bo i en annan kultur än deras orginalkultur. De elever som ingick i deras studie utvecklade en större kunskap och förståelse för andra religioner vilket min studie kan styrka, när det gäller kunskapen. Back och Karlsson kom även fram till att eleverna utvecklade en annan form av identitet än den klassiskt svenska utan en mer anpassad identitet som spansksvensk. Detta kan hjälpa till att förstå elevernas behov av att se att det är thailändarnas ansvar att lära sig engelska. Även om de inte har en helt svensk identitet längre blir de aldrig helt integrerade med den nya kulturen, i detta fall den thailändska och ser på dem med ungefär samma ögon som vi svenskar i Sverige ser på invandrare. Det är deras ansvar att lära sig ett språk som vi förstår, inte vårt ansvar att lära sig ett språk som de förstår.

Det som eleverna verkade tycka vara mest uppskattat med att vara på en skola utomlands var inte att de fick en relativt unik möjlighet att studera och integreras i en annan religion utan de uppskattade den mer lärarledda tiden än vad som gavs tillfälle till i Sverige. De tyckte att de fick mer uppmärksamhet och mer hjälp av läraren i en mindre klass och att detta var mycket positivt. Denna vinkling var en mycket intressant aspekt av studien och är något som jag tror jag hjälpa mig i min framtida yrkesroll. Elevklasser på 25-30 elever kanske fungerar för vissa elever men det finns de som uppskattar mindre elevgrupper och den närmare kontakt som blir med läraren.

I Lpo94 sätts mycket fokus på breddat perspektiv och internationalisering vilket även skolan tar fasta på. Lärarna och eleverna ansåg att de påverkades i mycket positiv grad av den thailändska religionen. De får breddade perspektiv och upplevs av lärarna ha mognat mer under sig tid i Thailand. Resultatet av undersökningen antyder att ju längre tid eleverna befunnit sig i Thailand desto mer kunskap innehar de kring buddhismen. De elever som befunnit sig under en längre tid visste mer om Buddha och dennes ord något som Bodhi (2005) beskriver. Genast uppstår en problematik med anledning av de elever som endast stannar ett halvår, ett år eller de som går på semesterskolan. Skolan har valt att rikta undervisningen och dess värdegrund mot buddhismen och dess grundtankar men de elever som inte stannar under någon längre period då? Problemet ligger i så fall i att eleverna får bestående kunskap kring buddhismen om de stannar länge och hör ämnet flera gånger så att kunskapen upprepas. Om det är det sätter som de lär sig på borde skolan omvärdera undervisningen eller lägga mer lektionstimmar på buddhismen. Dessutom borde andra resurser läggas på elever som varit på plats under en längre period som Erik. Han upplevde själv att det var tråkigt med storylines och studiebesök och för att förhindra att han eventuellt tappat motivationen bör annan undervisning finnas tillgänglig för honom och elever i hans situation. I min mening arbetar och anpassas skolan i mycket stor utsträckning till den thailändska religionen även om personalen inte upplever det. Det står i Lpo94 att skolan ska förbereda för lands- och kulturöverskridande kontakter vilket eleverna på den svenska skolan i Thailand kan få i djupare utsträckning när det gäller buddhismen än elever på en svensk skola i Sverige. Det finns däremot många gånger, fler religioner representerade i en klass och på en skola i Sverige vilket gör att de eleverna får möjligheten till fler kontakter med fler religioner. Däremot får eleverna i Thailand ett annat djup av buddhismen än vad som är möjligt i en svensk klass i Sverige.

Religionsundervisningen var något som var mycket viktig för min del i undersökningen, främst med tanke på att det är en mycket viktig aspekt av skolans verksamhet i Thailand.

Metoddiskussion

Den typ av kvalitativ forskningsmetod som använts i denna studien har varit givande med anledning av studiens syfte. Intervjuerna åskådliggjorde individernas upplevelser vilket kunde varit svårare vid en kvantitativ studie. Det finns en styrka i att jag själv genomförde min VFU på denna skola under de veckor som undersökningen genomfördes och jag vet hur skolan var uppbyggd och jag hade en bra relation till eleverna. Svagheter med studien ligger i att det kunde varit fler respondenter.

En annan aspekt som framkommit i kompletteringarna i studien är intervjufrågorna som kunde varit mer djupgående för att inte bara få en bredd i studien utan även ett större djup. Detta kunde i och för sig hjälpas upp av att respondenterna fanns tillhands via mail efter studiens genomförande. Denna mailkontakt har utnyttjats för att få en klarare bild av några av respondenternas svar som visades vara mycket intressanta för uppsatsens vidare arbete.

Förslag på vidare forskning

Undersökningen inom ämnet uppfattar jag som högst aktuell, med anledning av det verkar som att allt fler familjer åker på denna typ av utlandsvistelse. Därför anser jag att undersökningar inom det ämnet är högst relevanta. Under arbetets gång har tankar dykt upp angående hur forskning inom det ämnet ska kunna bedrivas ytterligare. Mina tankar är att en jämförelse mellan de svenska skolorna i Thailand skulle vara mycket intressant för att se vilka likheter och skillnader två svenska skolor på samma utländska ort kan ha.

En annan aspekt som denna undersökning inte berört mer än i bakgrundsmaterialet är Sofia och Värmdö gymnasium. Eventuell vidare forskning i form av en jämförelse mellan den typen av skolformen och det vanliga svenska högstadiet och gymnasiet är något som skulle vara mycket intressant.

Varje skola ska efter varje läsårs slut genomföra en kvalitetsredovisning, det gäller även skolorna utomlands. En intressant faktor som skulle vara en möjlighet för vidare forskning är en jämförelse mellan den skolans kvalitetsredovisning och andra skolors, både utomlands och i Sverige.

Ytterligare en intressant infallsvinkel skulle vara att studera skolor i Sverige som aktivt arbetar med studiebesök och andra religioners uttryck för att se den delen av den svenska skolan i Sverige och inte bara utomlands.

Referenser

- Back, Caroline och Karlsson Emmelie. (2006). *Integration i majoritetskulturen – integreras eleverna i den nya majoritetskulturen?*. (Examensarbete från Allmänna Utbildningsområdet). Högskolan för lärande och kommunikation, 553 18 Jönköping.
- Backman, Jarl. (2008). *Rapporter och uppsatser* (2:a rev. uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Bartholomeusz, Tessa. (2006). "Buddha Dhamma". Mittal, Sushil och Thursby, Gene (red.). *Religions of South Asia – an introduction*. New York: Routledge.
- Bodhi, Bhikkhu. (2005). *In the Buddha's words – an anthology of discourses from the Pali Canon*. Somerville (USA): Wisdom Publications.
- Bryman, Alan. (2002). *Sambällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber Ekonomi.
- DiVA. (2009). *Digitala vetenskapliga arkivet*. Hämtad 17 december 2009, från <http://www.bibl.hj.se/doc/7874>.
- Friberg, Anna och Lundh Therése. (2007). *Hur kan barn/elever påverkas av att gå i en svensk skola i utlandet? – Möjlighetens skola?*. (Examensarbete från Enheten för lärarutbildning). Högskolan Kristianstad, 291 88 Kristianstad.
- Geels, Antoon. (2008). *Medvetandets stilla grund – mystik och spiritualitet i världens religioner*. Lund: Studentlitteratur.
- Heyman, Anna-Greta. (1983). *Invanda kulturer och invandrar kulturer*. Lund: Liber Förlag.
- Kimber, Birgitta. (2004). *Att främja barns och ungdomars utveckling av social och emotionell kompetens*. Solna: Ekelunds Förlag AB.
- Kvale, Steinar och Brinkmann, Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Läraryrket (2006). *Lärarens handbok*. Stockholm.
- Schalk, Peter. (2009). *Buddhism*. Hämtad 23 november, 2009, från http://www.ne.se/lang/buddhism?i_whole_article=true.
- Skolverket (1994). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet*. Stockholm: Liber.

Skolverket. (2008). *Allmän information om skolgång utomlands*. Hämtad 13 november, 2009, från <http://www.skolverket.se/sb/d/475>.

Svenska Utlandsskolornas Förening (2009). *Utlandsskolor*. Hämtad 13 november, 2009, från <http://www.suf.c.se/utlandsskolor.htm>.

Stensmo, Christer. (2007). *Pedagogisk filosofi*. Lund: Studentlitteratur.

Sweaguiden. (2004). *Flytta ut*. Hämtad 13 november, 2009, från <http://www.sweaguiden.com/flytta-ut.htm>.

Thurén, Torsten. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Liber.

Trost, Jan. (2005). *Kvalitativa intervjuer* (3:e rev. uppl). Lund: Studentlitteratur.

Bilagor

Nedan finns bilagor av missivbrevet, intervjufrågor till eleverna och intervjufrågor till lärarna.

Bilaga I

Hejsan

Mitt namn är Angelica Öijerstedt och jag är en 24 årig lärarstudent ifrån Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping. Jag kommer att genomföra min praktik på ditt barns skola mellan veckorna 40-45. Under denna tid kommer jag även att arbeta med mitt examensarbete för att sedan kunna få min lärarexamen. Detta examensarbete handlar just om hur det är att gå i en svensk skola utomlands, i en annan kultur, såsom den thailändska. Anledningen till att jag genomföra denna studie är för att belysa hur den thailändska kulturen påverkar skola såväl som elever. Jag har valt att intervjua eleverna för att kunna få ett mer elevriktat perspektiv. För att kunna genomföra denna studie kommer jag att intervjua ett antal elever på skolan, det är självklart frivilligt att delta i intervjuerna. Under själva intervjun kommer anteckningar att tas via dator. De enda personer som kommer ha tillgång till personliga fakta förutom mig själv är min handledare och min examinator på HLK. När detta examensarbete sedan publiceras kommer all personlig fakta vara anonym, och ersätts därför att figurerade namn. Därför skickar jag ut detta brev via skolan för att höra om det är någon/några föräldrar som kan tänka sig att deras barn intervjuas eller som inte vill att deras barn intervjuas. Det är självklart upp till ert barn om de sedan vill intervjuas själva, med er tillåtelse. Jag skulle vara mycket tacksam om ni lämnade tillbaka detta papper, om det är fallet så snabbt som möjligt till skolan.

Om ni har några frågor eller funderingar gällande undersökningen och intervjuerna så är ni välkomna att kontakta mig på lu05oian@hik.hj.se

Med vänlig hälsning
Angelica Öijerstedt

Jag kan tänka mig att mitt/mina barn deltar i denna undersökning, genom intervjuer:

Ja

Nej

Barnets/Barnens

namn: _____

Förälders/Föräldrars namnteck-

ning: _____

Bilaga 2

Intervjufrågor till eleverna

- Varför flyttade du och din familj hit?
- Hur är det att bo här?
- Vad är det bästa med att bo här? (
- Vad är det sämsta med att bo här?
- Hur upplevde du ditt första möte med den thailändska religionen?
- Vad vet du om den thailändska religionen?
- Vad tycker du om den thailändska religionen?
- Hur upplever du det thailändska språket?
- Pratar du någon thailändska?
- Träffar du några thailändsktalande vänner?
- Vad tycker du om skolan här?
- Upplever du några likheter mellan religionsundervisningen här och hemma i Sverige, och i så fall vilka?
- Upplever du några skillnader mellan religionsundervisningen här och hemma i Sverige, och iså fall vilka?
- Är det något annat du vill berätta om dig själv eller dina upplevelser här?

Bilaga 3

Intervjufrågor till lärarna

- Vad var orsaken till att du valde en lärartjänst här?
- Hur är det att bo här?
- Finns det några likheter med att arbeta på en svensk skola utomlands eller en svensk skola hemma?
- Finns det några skillnader med att arbeta på en svensk skola utomlands eller en svensk skola hemma?
- Hur tror du att eleverna påverkas av att gå i en svensk skola i ett annat land?
- Hur tycker du att skolan anpassar sig mot den thailändska religionen?
- Hur eller arbetar skolan med att få in den thailändska religionen i undervisningen?

- Ser du någon/några likheter gällande religionsundervisningen här och hemma i Sverige? I så fall, vilka?
- Ser du någon/några skillnader gällande religionsundervisningen här och hemma i Sverige? I så fall, vilka?
- Något övrigt som du vill berätta om dig själv eller dina erfarenheter här?